

דוח על הסיכונים -
גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים
ליום 30 בספטמבר

2021

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - תוכן עניינים

תוכן עניינים

עמוד	
4	חלק 1 - כללי
8	חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
9	הסיכונים המתפתחים
13	הון ומינוף
13	חלק 3 - הרכב ההון
18	חלק 4 - יחס המינוף
19	סיכון אשראי
19	חלק 5 - סיכון אשראי
29	חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי
31	סיכון שוק
31	חלק 6 - סיכון שוק
32	סיכון נזילות
32	חלק 7 - סיכון נזילות

רשימת הטבלאות:

עמוד	
8	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
12	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
14	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (CC1)
18	יחס המינוף (LR1) (LR2)
20	מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה
21	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
22	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
23	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
25	סיכוני האשראי הכולל לפי ענפי משק
27	נתונים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
30	ניתוח חשיפה של סיכון אשראי לצד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
31	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)
33	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בבנק ישראל והנחיותיו, כפי שעודכנו ביום 31 בדצמבר 2017, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board). לצורך השלמת הגילוי, יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2020 ויחד עם הדוח הכספי, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה שמתפרסם לציבור. הדוח הרבעוני הינו מצומצם משמעותית בהתאם להנחיות בהוראה לגבי דרישות הגילוי הכמותיות והאיכותיות.

מדיניות גילוי

הבנק התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הבקורות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה ובהוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו-כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. לעניין זה ראו גם הסתייגות בפיסקת השפעת התפשטות נגיף הקורונה.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "עד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "ייתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון בדוח הסיכונים לשנת 2020 או פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2020.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

כללי

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכונים האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים). סיכונים שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הריבית, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. פירוט לגבי פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי ודרכי ניהולו, ראה בדוח על הסיכונים לשנת 2020.

השפעת משבר נגיף הקורונה

מאז היציאה מהסגר השלישי נמשכת מגמת ההתאוששות הכלכלית במרבית ענפי הפעילות במשק ונמשכת היציבות בשיעור האבטלה. על פי תחזית של חטיבת המחקר של בנק ישראל, שפורסמה בחודש אוקטובר, התוצר צפוי לצמוח ב-7% בשנת 2021 וב-5.5% בשנת 2022.

לקראת סוף הרבעון השלישי, חלה דעיכה בשיעור התחלואה שנצפתה במהלך הגל הרביעי בישראל וזאת בעיקר על רקע חיסון האוכלוסייה במנת החיסון השלישית. התמודדות המשק עם גל זה לא כללה הטלת מגבלות חמורות על הפעילות, אולם עדיין קיימת מידה מסוימת של חוסר וודאות לגבי הסיכונים הכרוכים בהתפשטות הנגיף לאור הסיכון בהתפרצות גלי תחלואה נוספים, גילוי וואריאנטים נוספים של הנגיף והחשש להטלת מגבלות משמעותיות העלולות להביא לפגיעה בפעילות הכלכלית של המשק.

הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים השונים ובכללם אלו שההסתברות להתממשותם גדלה בעקבות המשבר, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק ובין היתר: סיכוני האשראי, סיכוני הסייבר ואבטחת המידע, סיכוני איסור הלבנת הון, הסיכון האסטרטגי ועוד.

נמשכת ההקפדה על ישום הנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל, והבנק נוקט בשורה של צעדים במסגרת השמירה על ההמשכיות העסקית תוך הקפדה על ניהול סיכונים וקיום בקרות.

ביום 30 בספטמבר 2021, האריך בנק ישראל במסגרת הוראת שעה ניהול בנקאי תקין 250, את חלק מההקלות לבנקים בנושאים שונים לצורך התמודדות עם נגיף הקורונה, ובכללם את ההקלות בנוגע לדרישות ההון ויחס המינוף. תוקף ההוראה הינו עד לתאריך 31 בדצמבר 2021, (לחלק מההקלות נקבעה תקופת מעבר).

החל מתחילת השנה נמשכת הירידה המשמעותית בהיקף האשראי המוקפא בבנק. יתרת האשראי שנמצאת בדחיה בעקבות משבר הקורונה מסתכמת בהיקפים נמוכים ולא מהותיים. סך תשלומי ההלוואות (קרן וריבית) שנדחו ליום 30 בספטמבר 2021 עמדה על 0.1 מיליוני ש"ח, בהשוואה לסך של 5.8 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2020 שהיוו 0.11% מיתרת האשראי לציבור באותו מועד. שיעור החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים נכון ליום 30 בספטמבר 2021 אינו מהותי ביחס לסך האשראי לציבור, בהשוואה ל- 0.48% ביום 31 בדצמבר 2020.

מאז פרוץ משבר הקורונה, נוכח אי הוודאות הגבוהה שיצר, ועל מנת לשקף את הגידול האפשרי בהפרשות הפרטניות בגין לווים אשר נפגעו מהמשבר אולם טרם זוהו, הגדיל הבנק במהלך שנת 2020 באופן משמעותי את ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי. לאורך המשבר בוחן הבנק את ההתפתחויות במשק ואת המידע הרלוונטי לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי והתאמת ההפרשה הקבוצתית, על מנת לשקף גידול אפשרי בהפרשות הפרטניות בגין לווים אשר נפגעו מהמשבר, אולם טרם זוהו.

במסגרת השיקולים בקביעת רמת ההפרשה הקבוצתית ליום 30 בספטמבר 2021, התחשב הבנק בהמשך העלייה בפעילות הכלכלית ביחס לזו שהשתקפה במהלך שנת 2020 והעריך כי על אף הסיכון לעלייה עתידית בשיעור התחלואה, הסיכון לגבי הפגיעה בפעילות הכלכלית פחת, לאור המדיניות להתאמת המשק להמשך פעילות בתקופה של עלייה בתחלואה, צפי למהלכי חיסון נוספים ומדיניות הממשלה לניהול משבר הקורונה במינימום פגיעה בכלכלה. שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2021, עומד על 1.22%, בהשוואה ל- 1.39% בסוף שנת 2020 ובהשוואה ל- 1.17% בסוף שנת 2019.

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל. לפרטים נוספים על השפעת התפשטות נגיף הקורונה, ראו ביאור 16 לדוחות הכספיים.

תחולת היישום

מסגרת העבודה כוללת את הבנק בלבד. הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יצוין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברת האם, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק

הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה

ההתאמות וההקלות להוראות ניהול בנקאי תקין, שגיבש בנק ישראל לצורך התמודדות עם נגיף הקורונה, שמטרתן לאפשר לתאגידים הבנקאיים את הגמישות העסקית הנדרשת בעת המשבר ולסייע למשקי הבית ולעסקים, צפויות להסתיים ביום 31 בדצמבר 2021 (לחלק מההקלות נקבעה תקופת מעבר). לפרטים ר' פרק חקיקה ויוזמות רגולטוריות בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2021. כל ההקלות טופלו במסגרת תהליך מוסדר בקבוצה בליווי הגורמים המקצועיים הרלוונטיים.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

ביום 13 בפברואר 2020, פרסם בנק ישראל חוזר בנושא "גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור" וזאת על רקע הנחיות הגילוי של ה- SEC בדבר הפסקת שימוש בליבור (LIBOR), המבהירות, בין היתר, את הגילוי הנדרש בנושא. הנחיות הגילוי כאמור פורסמו על רקע הסיכון וחוסר הוודאות בנוגע לאופן הפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, במצב שבו החל משנת 2022 ועבור ציטוטי ריבית הליבור במטבע הדולר לחלק מהתקופות החל מיולי 2023, לא יפורסם שער הליבור, או שיקבע כי הליבור אינו מייצג את שיעורי הריבית הרלוונטיים.

ביום 30 בספטמבר 2021 פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250A בנושא "מעבר מריבית ליבור", אשר מפרטת עקרונות לעניין יישום המעבר לריביות בסיס אלטרנטיביות. זאת, בין היתר בהיבטים הבאים: אופן בחירת הריביות האלטרנטיביות, מתן מידע ללקוחות, ביצוע התאמות בחוזים קיימים, הפסקת חוזים חדשים מבוססי ליבור, ניהול סיכונים ועוד.

נכון למועד הדיווח, הבנק בחר בריביות ייחוס חלופיות לכלל המטבעות, בהלימה להמלצותיהם של גופים בינלאומיים ובהתאם להנחיות בנק ישראל בנושא וביום 1 בינואר 2022, יחדל הבנק לעשות שימוש בריביות הליבור ויחל להשתמש בריביות הייחוס החדשות.

הפסקת השימוש בליבור והמעבר לריביות בסיס אלטרנטיביות עלולה ליצור לבנק סיכונים שונים כגון: סיכון פיננסי, סיכון מודל, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי ופיקוחי, סיכון טכנולוגי וסיכון עסקי. הבנק זיהה את הסיכונים באמצעות, בין היתר, מיפוי החוזים והחשיפות הרלוונטיות.

נכון למועד פרסום הדוח, ממשיך הבנק לנטר ולנהל את הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור כולל יישום בפועל של ריביות הבסיס החדשות. כחלק מהניטור, פועלים צוותים ייעודיים המנהלים את הסיכונים, תוך מתן עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון. בנוסף, בהמשך להודעה כללית שנשלחה בזמנו לכלל לקוחות הבנק בדבר השינויים הצפויים בנוגע להפסקת השימוש בליבור ומשמעויותיהם האפשריות, שלח הבנק ללקוחות הרלוונטיים הודעה אישית לגבי תהליך המעבר מריבית הליבור לריביות הבסיס החדשות והמשמעויות של שינויים אלה.

נכון למועד הדיווח ובהתאם להערכות שביצע הבנק, לא קיימת לבנק חשיפה מאזנית מהותית בחוזים הנמשכים מעבר לשנת 2021 המתייחסים לליבור. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים והנחיות בנק ישראל ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים הנובעים מתהליך החלפת ריביות הבסיס. לפרוט ר' פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2021.

אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)

ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות". בהתאם למכתב נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים: הפרשות להפסדי אשראי; מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים נגזרים ופעילויות גידור; וכן חכירות. היישום לראשונה יבוצע בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללים בארה"ב.

המכתב מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים, אשר פורסם במסגרת עדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי, באמצעות הקדמת רישום הפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות הפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים ומחזק את הקשר בין ניהול סיכונים האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים.

ביום 1 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים". במסגרת החוזר נקבעו הוראות מעבר שיחולו על השפעת האימוץ לראשונה של הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים וזאת על מנת להפחית השפעות בלתי צפויות של יישום הכללים על ההון הפיקוחי, בהתאם להנחיות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ורשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ובמדינות אחרות בעולם.

בנוסף לכך, ביום 2 בפברואר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים" אשר במסגרתו בוטלה, בין היתר, הדרישה לחישוב הפרשה קבוצתית בשיעור מינימלי של 0.35% בגין הלוואות לדיור, ובוטלה הדרישה לחשב הפרשה מינימלית לפי שיטת עומק הפיגור, כמו כן, נוספו תיקונים להוראות אשר לפיהם תאגידים בנקאיים נדרשים לנכות מההון העצמי הון רובד 1 סכומם בגין הלוואות לדיור שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות.

במסגרת הכללים החדשים יורחב הגילוי על מועד מתן האשראי, על משך האשראי ועל איכות האשראי. ההגדרות הקיימות לגבי חובות פגומים וסיכון אשראי פגום יוחלפו בהגדרות של אשראי בעייתי לא צובר, אשראי בעייתי צובר ואשראי שאינו בעייתי.

תקן זה ייושם על ידי תאגיד בנקאי החל מיום 1 בינואר 2022 ואילך. בעת היישום לראשונה, תאגיד בנקאי יפעל בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב, בשינויים המתחייבים. הבנק נערך ליישום ההוראות, וצפוי לעמוד בלוחות הזמנים שקבע בנק ישראל. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשפעה הצפויה.

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 336 - שעבוד נכסי תאגיד בנקאי

לאור הגידול בהיקף ובמגוון הפעילויות שבגינן תאגידים בנקאיים נדרשים לשעבד נכסים, פורסם ביום 15 ליוני 2021 תיקון להוראה, המבטל את ההגבלה הרגולטורית הכמותית על שעבוד נכסי תאגיד בנקאי. חלף זאת הוגדרו בהוראה דרישות לניהול נאות של שעבוד נכסים, על מנת לשמור על איזון ראוי בין הצורך לנהל את עסקי התאגיד הבנקאי לבין הצורך להגן על זכויות המפקידים בעת חדלות פירעון, ובין היתר נקבע כי על דירקטוריון התאגיד הבנקאי להתוות את האסטרטגיה בנושא נכסים משועבדים ולאשר את המדיניות שקבעה ההנהלה בנושא.

מינוי ממונה להגנת הפרטיות

ברבעון הרביעי של שנת 2021 מינתה הנהלת הבנק ממונה על הגנת הפרטיות. הממונה יהיה אחראי על הציות בבנק לרגולציה בנושא ההגנה על הפרטיות בבנק ועל מדיניות הבנק ונהליו בנושא זה. כמו כן הממונה יהיה אחראי על ההדרכה בתחום זה ולביצוע בקורות כמנהל הסיכון בנושא.

זכיית הבנק במכרז החשב הכללי

ביום 20 ביוני 2021 זכה הבנק במכרז של החשב הכללי למתן הלוואות לעובדי הוראה ומענקים מותנים לסטודנטים להוראה במוסדות להכשרת עובדי הוראה. תקופת ההתקשרות הינה ל-5 שנים עד ליום 30 ביוני 2026, כאשר החשב הכללי רשאי להאריך את ההסכם לתקופה נוספת של עד 36 חודשים. במסגרת המכרז, הבנק הפקיד ביום 12 ביולי 2021 סך של 826 מיליוני ש"ח לחשבון מיוחד של החשב הכללי, אשר יוחזר לבנק בתוספת הצמדה בניכוי 1% לשנה. במסגרת המכרז תועמדה לעובדי הוראה הלוואות מחשבון החשב הכללי האמור, באמצעות הבנק. לאחר תום ההתקשרות יוחזר לבנק הסכום שיוותר בחשבון הפקדון. החל ממועד זה, מידי תום רבעון קלנדר, יוחזר לבנק הסכום שנתקבל מהחזרי קרן באותו הרבעון, בתוספת הצמדה מיום הפקדת הפקדון.

ההלוואות שתינתנה הינן בסכום מירבי של עד 40 אלפי ש"ח ולתקופות זמן של עד 10 שנים, בהתאם לסוג ההלוואה. ההלוואות הינן ללא הצמדה ונושאות ריבית בשיעורים הנקבעים על ידי החשב הכללי. בנוסף, יעביר הבנק מענקים מותנים לסטודנטים להוראה מחשבון מיוחד של החשב הכללי בגבולות הקצאה מתקציב המדינה (לא מכספי הפקדון). המענק המותנה יהפוך למענק מלא רק בהתקיים קריטריונים שנקבעו על ידי משרד החינוך. במקרה של אי מימוש תנאי המענק, יהפוך המענק המותנה להלוואה לסטודנט, בתנאים שנקבעו על ידי החשב הכללי. סך הפקדון בסך 618 מיליוני ש"ח שהופקד במסגרת המכרז הקודם, הוחזר במלואו לבנק לאחר הצמדה למדד.

שינויים ארגוניים

מר אילן בצרי הודיע על פרישתו מכהונתו כיו"ר הדירקטוריון שתיכנס לתוקף ביום 30 בנובמבר 2021. ביום 18 בנובמבר 2021 אישר הדירקטוריון את מינויו של מר בנצי (בן ציון) אדירי ליו"ר הדירקטוריון החל מיום 1 בדצמבר 2021.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

30.09.20	31.12.20	31.03.21	30.06.21	30.09.21	
במיליוני ש"ח					
					הון זמין (*)
777.3	798.2	824.0	852.8	880.2	הון עצמי רובד 1
773.3	794.7	821.0	850.1	877.8	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
777.3	798.2	824.0	852.8	880.2	הון רובד 1
773.2	794.7	821.0	850.1	877.8	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
839.5	864.3	887.7	914.5	941.3	הון כולל
835.5	860.8	884.7	911.8	938.9	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
5,560.9	5,689.3	5,719.1	5,817.7	5,878.0	נכסי סיכון משוקללים
5,560.9	5,689.3	5,719.1	5,817.7	5,878.0	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
באחוזים					
					יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)
13.98%	14.03%	14.41%	14.66%	14.97%	יחס הון עצמי רובד 1
13.90%	13.96%	14.35%	14.61%	14.93%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
13.98%	14.03%	14.41%	14.66%	14.97%	יחס הון רובד 1
13.90%	13.96%	14.35%	14.61%	14.93%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
15.10%	15.19%	15.52%	15.72%	16.01%	יחס הון כולל
15.02%	15.13%	15.47%	15.67%	15.97%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
8.00%	8.00%	8.00%	8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1, הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
5.98%	6.03%	6.41%	6.66%	6.97%	יחס הון עצמי רובד 1, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים (2)
10,684.7	11,029.0	11,255.8	11,095.3	11,312.5	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
7.27%	7.24%	7.32%	7.69%	7.78%	יחס המינוף (באחוזים)
7.24%	7.21%	7.29%	7.66%	7.76%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) (4)
					יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (3)
1,189.7	1,287.3	1,464.6	1,613.3	1,619.4	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)
629.4	557.7	677.7	565.0	596.3	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים (במיליוני ש"ח)
192%	241%	218%	294%	272%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(*) הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף הינם לאחר השפעת התאמות בין מהלכי התייעלות תפעולית - ר' באור 9 בדוח כספי ליום 30 בספטמבר 2021.

(1) דרישות מזעריות ליחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לפיו החל מהדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020, בוצעה הפחתה של דרישות הון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס הון כולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.00%-11.50%, בהתאמה. ביום 30 בספטמבר 2021 הוארכה שוב הוראת השעה עד ליום 31 בדצמבר 2021.

(2) ר' חלק 4 להלן להרחבה בנושא יחס המינוף.

(3) ר' חלק 7 להלן להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות.

(4) לפני השפעת הוראות המעבר, ולפני השפעת התאמות בגין תכנית התייעלות.

הגידול ביחס הון עצמי רובד 1 ברבעון השלישי לעומת הרבעון הקודם, נובע בעיקר מהרווח הנקי ומגידול קטן בנכסי סיכון.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

1. **סיכון מאקרו-כלכלי** - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה מושפעות באופן ישיר ממצב המשק בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינוי ריבית, מטבע, אינפלציה ועוד), הפוליטיים, הביטחוניים או התפשטות תחלואה עולמית עלולים להביא למיתון במשק, או להאטה כלכלית מהותית. המיתון עלול לגרום לעלייה מהותית בשיעור האבטלה, ירידה ברמת החיים בישראל, שינויים בהרגלי הצריכה, שיכולים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, או להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים אחרים על ידי משקי הבית והעסקים, לגרום לשינויים במחזורי הפעילות בשוק ההון ועוד. גורמים אלו עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הבנק, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על תוצאות הבנק.

התפרצות נגיף הקורונה יצרה שינוי משמעותי בסביבה המאקרו-כלכלית שעשויה להיות לו השפעה מתמשכת על המשק, וכפועל יוצא על פעילות המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק כחלק ממנה, אם כי נצפתה התאוששות מסוימת במשק מתחילת השנה. ההשפעות המאקרו-כלכליות של נגיף הקורונה על הבנק נבחנו כמפורט בפיסקת השפעת התפשטות נגיף הקורונה - ר' פרק 1 כללי לעיל.

2. **סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - השינויים בסביבת הפעילות של הבנק וההתגברות המשמעותית בעוצמת התחרות נבחנו וקיבלו ביטוי בעת בניית התכנית האסטרטגית הקבוצתית עבור השנים הקרובות. התוכנית האסטרטגית נבחנת באופן שוטף מול השינויים בסביבת התחרות ומול האתגרים השונים, לרבות אלו שמייצרת מגפת הקורונה בארץ ובעולם.

שינויים המשפיעים על הסביבה העסקית ומשנים את עצמת התחרות -

שינויים רגולטוריים - הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, שינויים בשוק כרטיסי האשראי והתשלומים, לרבות המתווה להפחתת העמלה הצולבת, אשראי קמעונאי, מאגר נתוני אשראי, החלת תקן לבנקאות פתוחה אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים, רגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית ועוד.

שינויים בצרכי הלקוחות - סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרבות שינויים בצרכי לקוחות שחלו בעקבות התפרצות נגיף הקורונה.

שינויים בסוג המתחרים - בשנים האחרונות התחרות על השירותים והמוצרים הפיננסיים התרחבה מעבר לתחרות המסורתית בין הבנקים ומתחרים חוץ-בנקאיים ותיקים וחדשים נכנסים לתחומים של פעילויות פיננסיות מסורתיות ובהם חברות הביטוח, חברות כרטיסי האשראי, חברות קמעונאיות, חברות הזנק ופינטק שמפתחות מוצרים חדשניים בענף וחברות ביג טק עולמיות שצפויות להתחיל את פעילותן בתחומים הפיננסיים בשנים הקרובות. שינויים טכנולוגיים - המעבר לבנקאות דיגיטלית וכניסת מתחרים טכנולוגיים לפעילות פיננסית מייצרים סיכונים ואתגרים טכנולוגיים וסיכונים אבטחה וסייבר חדשים אליהם הבנק נערך.

- דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הרבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים, התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות כחלק מהתכנית האסטרטגית, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה.

3. **סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם בשנים האחרונות. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות ולהון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק חושף אותו לסנקציות, ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על הבנק ועל נושאי משרה

בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, מסיכון הציות ומסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים.

ההיבטים הרגולטוריים - משפטיים מפוקחים ומנוהלים ע"י המערך היעוץ המשפטי בחברת האם והיעוץ המשפטי בבנק במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים, בין היתר, על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראו "מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים שחלים על הבנק" בפרק ממסל תאגידי ובדוח הכספי. כמו כן, ראו הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה בפרק הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק.

4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע**

סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק מנהל את סיכון הסייבר כולל הגדרת אסטרטגיה, מדיניות, מינוי מנהל הגנת הסייבר ליישום המדיניות ובניית מתודולוגיה לניהול הסיכון. כמו כן, הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים.

משבר הקורונה הוביל לעלייה משמעותית בתקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בעולם, על ארגונים בארץ ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו. כמו כן, קיימת מגמת עלייה בגורמי תקיפה מדינתיים ועלייה משמעותית בתקיפות כופרה, עלייה בנסינות פשינג והנדסה חברתית. החשיפה לסבירות התממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים ומעבר לעבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף בצעדים למזעור הסיכונים כולל: פתרונות גישה מרחוק מלווים ע"י מח' אבטחת מידע, הגברת ניטורים וכו'.

לבנק קיימת פוליסת ביטוח סייבר ייעודית וכן פרק פשעי מחשב במסגרת הפוליסה הבנקאית, המקנות כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.

5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של**

הבנק, וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים והתהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים. לאור העובדה, כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, נוצר הצורך בהגדלת הנמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357.

6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER) (כחלק מסיכון הציות) - הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים. בין שאר**

לקוחותיו, מספק הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין. נקבעה מדיניות יעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה ומתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון.

בנוסף לאמור, חלו בשנים האחרונות התפתחויות בחקיקה וברגולציה הבנקאית באירופה ובעולם בכלל, שיש בהן להשפיע על רמת הסיכון והחשיפה לסיכונים ציות הנובעים ממתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. ככלל הבנק אינו יוזם פעילות שיווק, קידום ופרסום ואינו מכוון או מציע את שירותיו באופן מובהק או מכוון ללקוחות תושבי חוץ בין אם באופן ישיר ובין אם באופן מקוון. לבנק אין שלוחות או נציגויות מחוץ לישראל ועובדי הבנק לא פועלים מחוץ לישראל. לגבי חשבונות של תושבי חוץ הנפתחים בבנק, נוקט הבנק בגישה מבוססת סיכון, בכל תהליכי פתיחת החשבונות ותהליכי ניהול החשבונות, על מנת למזער ולגדר ככל האפשר היתכנות או אפשרות שהבנק יפר את הדין הזר בעת מתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. זאת על ידי איסור ביצוע פעילות שיווק

אקטיבית, הגבלה והתאמה של סוג ואופן מתן השירותים, לרבות הגבלה או הימנעות ממתן שירותים לתושבי חוץ בעת שהייתם מחוץ לישראל, והתייחסות לסוגיית יוזם השירות.

הוראות ה-FATCA - חקיקה אמריקאית המעוגנת בהסכם בין מדינתי עם ישראל בדרך של חקיקה מקומית. במסגרת כללי הוראה זו מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותייעוד לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם מדי חודש ספטמבר לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המיסים בארה"ב באמצעות רשות המס בישראל בהתאם לדרישות ההוראה. החל מכניסת התקנות לתוקף, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

הוראות ה-CRS - תקן שפותח ע"י ארגון ה-OECD ושמטרתו איסוף מידע לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המס בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם ע"י הבנק אשר מדווח מדי חודש ספטמבר על לקוחותיו שהצהירו על תושבות מס זרה או שבחשבונו אינדיקציה לתושבות מס כזו.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (conduct risk)** (כחלק מסיכון הציות) - הבנק הטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותו מול לקוחותיו ופועל לחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותו השוטפת. ככלל, נדרש הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו, וכי השירותים המוענקים לו ניתנים לו ללא הפליה, מכל סוג. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושף את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה כחלק ממדיניות הציות ואחד מיעדי קצין הציות הינו לפעול להטמעת עקרונות המדיניות בקרב האגפים השונים.

8. **סיכונים סביבתיים** - בשנים האחרונות, גברה המודעות העולמית לחשיפה פוטנציאלית לסיכונים סביבתיים ולסיכונים אקלים בהיבטים הפיננסיים. סיכון סביבתי הינו הסיכון להפסד הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לפגיעה פוטנציאלית ישירה (נזקי שריפות, שטפונות וכיו"ב) והן בשל עלויות שמקורן בהוראות מעבר הנוגעות לנושאי איכות הסביבה ובאכיפתן.

הסיכון הסביבתי הוא בעל השפעה במספר היבטים באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, ציות, סיכון מוניטין.

השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגיות ושינויים בהעדפות השוק.

השפעה עקיפה - כגון על סיכונים האשראי - עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר בעקבות אי-עמידה בהוראות הדין הסביבתיות הרלבנטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית או בשל קנס גבוה שניתן להשית בשל פגיעה סביבתית וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים כגון סיכון מוניטין.

הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול הסיכון הסביבתי, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה ערך רב במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת. הבנק ממשיך ללמוד את הדרישות הרגולטוריות המתפתחות ולהטמיען בניהול הסיכונים השוטף.

דיון בגורמי סיכון

ברבעון השני של שנת 2021 הועלתה רמת הסיכון המשפטי מ-"נמוכה" ל-"נמוכה-בינונית", על רקע הגידול בתהליכי החקיקה והרגולציה בתחום הבנקאות, ובמקביל, גידול בכמות הבקשות החדשות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו בתקופה האחרונה כנגד הבנקים בישראל. מלבד זאת לא בוצעו שינויים בטבלת גורמי הסיכון. לדיון בגורמי הסיכון ראו דוח הסיכונים לשנת 2020 ופרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2020.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (0V1)
(במיליוני ש"ח)

דרישות הון מזעריות	נכסי סיכון משוקללים			
	30.09.2021	30.06.2021	30.09.2021	
604.5	5,202.1	5,256.2	סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי) (CCR) (גישה סטנדרטית)	
0.1	0.6	0.8	סיכון אשראי צד נגדי (גישה סטנדרטית)	
0.1	1.1	1.1	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)	
8.7	77.5	75.8	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)	
613.4	5,281.3	5,334.0	סה"כ סיכון אשראי	
0.8	5.4	6.6	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)	
61.8	531.0	537.4	סיכון תפעולי	
676.0	5,817.7	5,878.0	סך הכל	

(א) בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ולעדכון הוראת השעה מיום 1 במרס 2020 (קורונה) בדבר יחסי ההון המזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 11.5%.

(ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי וסכומים מתחת לסף הניכוי.

הון ומינוף

חלק 3 - הרכב ההון

הבנק מיישם את הוראות ועדת באזל בנושא מדידה והלימות הון, כפי שאומצו על ידי בנק ישראל בהוראות ניהול בנקאי תקין 201 עד 211. הוראות באזל מתייחסות ל- 3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based).

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימאליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

במהלך חודש מרס 2020, פירסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי הודעה על דחייה בכניסתן לתוקף של העדכונים להוראות ל"מדידה והלימות הון" שפורסמו בחודש דצמבר 2017. היישום אמור להיכנס לתוקף באירופה באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2023 ועד 1 בינואר 2028. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.

לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מההתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201, אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וזאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי.

כאמור, דרישות הון אלה יהיו בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2021 ולאחר מכן, ככל שרלוונטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחק, על פני שנתיים. לפירוט נוסף ר' ביאור 9 בדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2021.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים, לפי נתוני מועד הדיווח הינם 8.00% ו 11.50% בהתאמה. יעדי ההון הינם בהתאם ליעדים הרגולטוריים:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.00% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.50% ובתקופת הקלת בנק ישראל יעדי ההון הינם: 8.00%-ו-11.50%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.

הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

	ליום 30 בספטמבר 2021		ליום 30 בספטמבר 2020		
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III במיליוני ש"ח		סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III במיליוני ש"ח		
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים					
1	17.0		17.0	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1	
2	767.6	-	865.8	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן	
3	(14.2)	(11.3)	(7.8)	(5.0)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
	(14.2)	773.3	(7.8)	877.8	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים					
4		(*)		(*)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
	(4.0)	(4.0)	(2.4)	(2.4)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	(4.0)	(4.0)	(2.4)	(2.4)	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות
	(4.0)	(4.0)	(2.4)	(2.4)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
	(10.2)	777.3	(5.4)	880.2	הון עצמי רובד 1
	(10.2)	777.3	(5.4)	880.2	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
הון רובד 1 נוסף: ניכויים					
		-		-	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
	-	-	-	-	הון רובד 1 נוסף
	(10.2)	777.3	(5.4)	880.2	הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות					
5	1.9		1.0	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	
				מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.	
6	60.3		60.1	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס	
	62.2		61.1	הון רובד 2 לפני ניכויים	
הון רובד 2: ניכויים					
		-		-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
	62.2		61.1	הון רובד 2	
	(10.2)	839.5	(5.4)	941.4	סך ההון

-	-	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
5,561.0	5,878.0	סך נכסי סיכון משוקללים
יחסי הון וזרימות לשימור הון		
13.98%	14.97%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
13.98%	14.97%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
15.10%	16.01%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים		
9.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
9.00%	8.00%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
12.50%	11.50%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)		
7	34.5	30.3 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2		
6	60.3	60.1 הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
	63.0	66.7 התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר		
	1.9	1.0 סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
	7.7	8.6 סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

- (1) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים.
(2) יחס הון עצמי מזערי יוחס ההון הכולל הנדרש החל מדוח הכספי ל-31 למרס 2020 בהתאם להוראת שעה 250 הינו 8% ו 11.5%,
(*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2020		
הפנייה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	
	במיליוני ש"ח	
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים		
		הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.
	17.0	
	-	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.
	786.0	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.
	(12.4)	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים.
	(12.4)	794.6
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים		
		רווחים והפסדים שטרם חומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בנין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.
	(*)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	(3.6)	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות
	(3.6)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1.
	(3.6)	הון עצמי רובד 1.
	(8.8)	798.2
הון רובד 1 נוסף: מכשירים		
	-	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים.
	-	
	(8.8)	הון רובד 1 נוסף: ניכויים
	(8.8)	הון רובד 1.
	(8.8)	798.2
הון רובד 2: מכשירים והפרשות		
		מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.
	1.9	
	64.2	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס.
	66.1	הון רובד 2 לפני ניכויים.
	66.1	
הון רובד 2: ניכויים		
		הון רובד 2.
	66.1	
	(8.8)	סך ההון.
	864.3	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
	-	סך נכסי סיכון משוקללים.
	5,689.3	
יחסי הון וכריות לשימור הון		
	14.03%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	14.03%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	15.19%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים		
	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 לינואר 2015
	8.00%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	11.5%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 ינואר 2015

ליום 31 בדצמבר 2020	
הפנייה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III במיליוני ש"ח
	סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)
	זכויות שירות למשכנתאות.
	-
	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
	33.9
	תקרה להכללת הפרשות ברובד 2
	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.
	63.5
	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.
	64.5
	מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר
	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
	1.9
	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.
	7.7

- (3) יישום לראשונה של תקנים חשבונאיים והוראות המפקח על הבנקים.
- (4) יחס הון עצמי מזערי יחס ההון הכולל הנדרש החל מדוח הכספי ל-31 למרס 2020 בהתאם להוראת שעה 250 הינו 8% | 11.5%,
- (*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

חלק 4 - יחס המינוף

ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250- התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתה עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ביום 30 בספטמבר 2021 הוארכה שוב הוראת השעה עד ליום 31 בדצמבר 2021. כאשר לאחר מכן ההקלה תחול ל-24 חודשים נוספים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף הוראת השעה, או יחס המינוף המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם להוראה, הנמוך מביניהם.

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

העליה ביחס המינוף ברבעון השלישי לעומת הרבעון הקודם נובעת בעיקר מגידול בהון רוברד 1 ובנכסי הבנק.

31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2021	
מיליוני ש"ח			
10,348.8	9,988.5	10,688.0	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
2.4	2.0	1.7	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
616.9	636.8	565	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
60.9	57.4	57.8	התאמות אחרות (*)
11,029.0	10,684.7	11,312.5	חשיפה לצורך יחס המינוף

(*) עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפרשי אשראי.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 (LR2)

31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2021	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
חשיפות מאזניות			
10,409.3	10,045.6	10,745.5	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות) (סכומים בגין נכסים שנכחו בקביעת הון רובד 1)
10,409.3	10,045.6	10,745.5	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
0.4	0.3	0.4	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתת ביטחון משתנה במזומן כשיר)
2.4	2.0	1.7	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
2.8	2.3	2.1	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
2,323.5	2,354.5	2,218.9	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
(1,706.6)	(1,717.7)	(1,653.9)	פריטים חוץ מאזניים
616.9	636.8	565.0	
הון וסך החשיפות			
798.2	777.3	880.2	הון רובד 1
11,029.0	10,684.7	11,312.5	סך החשיפות
יחס מינוף			
7.24%	7.27%	7.78%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

חלק 5 - סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלוה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים אשראי.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

הבנק ממשיך לנטר את מוקדי הסיכון בתיק האשראי ואת הלקוחות אשר עלולים להיות מושפעים מהתמשכות המשבר. הבנק נוקט באמצעים למזעור סיכונים אשראי. למידע נוסף על הפעולות שנקטו במהלך תקופת המשבר, ראה בדוח על הסיכונים לשנת 2020 וכן בפרק סקירת הסיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2021.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

בתחילת המשבר ולאור השלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידי בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד בחובותיהם החוזיות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל חוזרים לגבי דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזרים נקבע, בין היתר, כי שינויים בתנאי הלוואות וביניהם דחייה במועדי תשלום, ויתורים על רבית פיגורים והארכות של תקופות לפרעון לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש. בנק ישראל עודד את הבנקים לבצע שינויים זהירים בתנאי הלוואות, אשר מבוססים על הבנת סיכון האשראי של הלווה ואשר עקביים עם חוקים, תקנות והוראות רלוונטיות ויכולים לסייע לפירעון החוב.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה ביאור ג.1 (2) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020.

מידע נוסף על חובות ששונות תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי:

30 בספטמבר 2021													
חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה, נכון למועד הדיווח		פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים (3)		פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים				חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח					
		חובות לא בעייתיים		חובות לא בעייתיים									
		חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים		חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד 6 חודשים		חובות בדירוג אשראי שאינם בפיגור		חובות בדירוג ביצוע אשראי		חובות בדירוג ביצוע אשראי			
חובות	יתרת חוב רשומה	חובות	חובות	חובות	חובות	חובות	חובות	חובות	חובות	סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה	
-	3.0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים בינוניים
-	18.0	0.2	-	0.2	0.2	-	-	-	-	0.1	2.0	0.2	עסקים קטנים
0.1	54.5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים
0.1	75.5	0.2	-	0.2	0.2	-	-	-	-	0.1	2.0	0.2	סך הכל ליום 30.09.2021
										0.7	6.0	1.2	סך הכל ליום 30.06.2021
										4.6	107	12.2	סך הכל ליום 31.03.2021

(1) אין לבנק דחיות שניתנו שאינן במסגרת תכנית רוחבית.

(2) אין לבנק חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות רבית.

(3) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אחרת אשר לה הלוואה זכאי לפי כל דין.

עם פרוץ משבר הקורונה, אימץ הבנק את ההקלות הרגולטוריות שניתנו על-ידי בנק ישראל ואפשר ללקוחותיו לדחות החזרי תשלומים של הלוואות וגם להסדיר לוח תשלומים מקל לפירעון החוב. קיימת ירידה משמעותית בהיקף האשראי המוקפא. נכון ליום 30 בספטמבר 2021 שיעור החובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים אינו מהותי ביחס לסך האשראי לציבור, בהשוואה ל- 0.11% ביום 31 בדצמבר 2020.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

30 בספטמבר 2021				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
9,707.7	67.4	9,708.7	66.4	חובות, למעט איגרות חוב
797.7	-	797.7	-	איגרות חוב
2,216.5	4.2	2,216.3	4.4	חשיפות חוץ מאזניות
12,721.9	71.6	12,722.8	70.8	סך הכל
30 בספטמבר 2020				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
9,281.4	70.8	9,294.5	57.7	חובות, למעט איגרות חוב
525.0	-	525.0	-	איגרות חוב
2,351.6	3.5	2,352.1	3.0	חשיפות חוץ מאזניות
12,158.0	74.3	12,171.7	60.7	סך הכל
31 בדצמבר 2020				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
9,544.6	72.6	9,559.8	57.4	חובות, למעט איגרות חוב
625.3	-	625.3	-	איגרות חוב
2,320.3	3.9	2,321.2	3.0	חשיפות חוץ מאזניות
12,490.2	76.5	12,506.4	60.4	סך הכל

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)
(במיליוני ש"ח)

מובטחים								לא מובטחים	
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל	מזה: סך היתרה	ליום 30 בספטמבר 2021	סך היתרה מאזנית
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
-	-	-	-	138.5	375.9	138.5	375.9	9,331.8	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	797.7	איגרות חוב
-	-	-	-	138.5	375.9	138.5	375.9	10,129.5	סך הכל
-	-	-	-	0.2	0.3	0.2	0.3	66.1	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

מובטחים								לא מובטחים	
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל	מזה: סך היתרה	ליום 30 בספטמבר 2020	סך היתרה מאזנית
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
-	-	-	-	131.6	375.9	131.6	375.9	8,905.5	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	525.0	איגרות חוב
-	-	-	-	131.6	375.9	131.6	375.9	9,430.5	סך הכל
-	-	-	-	0.2	0.2	0.2	0.2	57.5	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

מובטחים								לא מובטחים	
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל	מזה: סך היתרה	ליום 31 בדצמבר 2020	סך היתרה מאזנית
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
-	-	-	-	129.6	375.9	129.6	375.9	9,168.7	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	625.3	איגרות חוב
-	-	-	-	129.6	375.9	129.6	375.9	9,794.0	סך הכל
-	-	-	-	0.2	0.2	0.2	0.2	57.2	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

**הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
(במיליוני ש"ח)**

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	סוגי נכסים ל-30 בספטמבר 2021	
										ריבוניות ובנקים מרכזיים	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
2,600.5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,600.5	ריבוניות ובנקים מרכזיים
55.0	-	-	-	-	-	-	55.0	-	-	-	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
2,433.5	-	-	-	-	-	-	2,433.5	-	-	-	תאגידים בנקאיים
812.4	-	-	812.4	-	-	-	-	-	-	-	תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים
4,917.9	-	-	-	4,917.9	-	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
51.6	-	-	-	51.6	-	-	-	-	-	-	בביטחון גדל"ן מסחרי
97.2	-	-	97.2	-	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
23.3	-	21.8	1.5	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
177.6	30.3	-	89.2	-	-	-	-	-	-	58.0	
11,168.8	30.3	21.8	1,000.3	4,969.4	-	-	2,488.4	-	-	2,658.5	סך הכל

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	סוגי נכסים ל-30 בספטמבר 2020	
										ריבוניות ובנקים מרכזיים	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
2,312.6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,312.6	ריבוניות ובנקים מרכזיים
58.9	-	-	-	-	-	-	58.9	-	-	-	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
2,484.0	-	-	-	-	-	-	2,484.0	-	-	-	תאגידים בנקאיים
751.0	-	-	751.0	-	-	-	-	-	-	-	תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים
4,565.7	-	-	-	4,565.7	-	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
60.0	-	-	-	60.0	-	-	-	-	-	-	בביטחון גדל"ן מסחרי
102.4	-	-	102.4	-	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
26.9	-	8.0	18.9	-	-	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
176.2	34.5	-	86.3	-	-	-	-	-	-	55.4	
10,537.8	34.5	8.0	958.6	4,625.7	-	-	2,543.0	-	-	2,368.0	סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוזן מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2020
2,411.2	-	-	-	-	-	-	-	-	2,411.2	ריבוניות ובנקים מרכזיים
62.1	-	-	-	-	-	-	62.1	-	-	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
2,592.7	-	-	-	-	-	-	2,592.7	-	-	תאגידים בנקאיים
769.5	-	-	769.5	-	-	-	-	-	-	תאגידים
4,690.1	-	-	-	4,690.1	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
60.4	-	-	-	60.4	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
95.3	-	-	95.3	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
27.8	-	9.3	18.5	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
173.2	34.1	-	84.9	-	-	-	-	-	54.2	נכסים אחרים
10,882.3	34.1	9.3	968.2	4,750.6	-	-	2,654.8	-	2,465.3	סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוזן מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

(2) חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							(1) סיכון אשראי כולל (1)			פעילות לווים בישראל	
הפסדי אשראי (4)							* מזה:			ליום 30 בספטמבר 2021	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	חובות (2)	סך הכל*	בעייתי (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך הכל	ציבור-מסחרי	
0.1	0.3	0.2	-	-	16.2	18.2	-	10.6	18.2	חקלאות	
-	-	-	-	-	-	0.1	-	0.1	0.1	כריה וחציבה	
1.5	-	(0.1)	0.2	0.2	115.2	123.9	0.2	123.7	123.9	תעשייה	
6.6	1.7	1.7	25.5	25.5	240.1	330.3	25.5	296.5	330.3	בניה ונדל"ן - בינוי	
0.4	-	(0.2)	-	-	115.8	117.7	-	117.6	117.7	בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	
0.1	-	-	-	-	22.1	26.1	-	28.5	28.5	אספקת חשמל ומים	
4.9	-	(0.8)	0.1	11.3	146.6	171.7	11.3	160.1	172.3	מסחר	
0.4	0.1	(0.3)	0.4	1.7	2.6	6.3	1.7	4.5	6.3	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	
0.7	-	(0.6)	-	2.0	42.9	59.1	2.0	56.9	59.1	תחבורה ואחסנה	
0.0	-	-	-	-	2.0	3.8	-	3.8	3.8	מידע ותקשורת	
0.1	-	(0.1)	-	-	57.9	61.7	-	60.2	61.7	שירותים פיננסיים	
0.7	(0.2)	(0.9)	0.2	0.2	84.8	110.0	0.2	109.2	110.0	שירותים עסקיים אחרים	
0.8	-	(0.4)	1.2	1.7	150.2	179.5	1.7	177.5	179.5	שירותים ציבוריים וקהילתיים	
16.3	1.9	(1.5)	27.6	42.6	996.4	1,208.4	42.6	1,149.2	1,211.4	סך הכל מסחרי	
55.3	(0.3)	(1.8)	35.3	56.3	4,542.7	6,498.4	56.3	6,263.8	6,498.4	אנשים פרטיים	
71.6	1.6	(3.3)	62.9	98.9	5,539.1	7,706.8	98.9	7,413.0	7,709.8	סך הכל ציבור - פעילות בישראל	
-	-	-	-	-	2,403.5	2,403.5	-	2,434.9	2,434.9	בנקים בישראל	
-	-	-	-	-	806.6	807.7	-	1,573.1	1,573.1	ממשלת ישראל	
71.6	1.6	(3.3)	62.9	98.9	8,749.2	10,918.0	98.9	11,421.0	11,717.8	סך הכל פעילות בישראל	

(1) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,749.2 מיליוני ש"ח, 797.7 מיליוני ש"ח, 0.4 מיליוני ש"ח ו-2,170.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

פעילות לווים בישראל										
ליום 31 בדצמבר 2020										
סיכון אשראי כולל (1)							חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)			
ציבור-מסחרי	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעייתי (6)	* מזה:			הפסדי אשראי (4)			
				סך הכל*	חובות (2)	בעייתי (6)	פגום	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
חקלאות	15.1	14.7	0.3	15.1	13.5	0.3	0.3	0.1	-	0.2
תעשייה	115.6	115.0	0.2	115.6	107.3	0.2	0.2	(2.2)	0.9	1.6
בניה ונדל"ן - בניני	344.7	326.0	9.9	344.5	227.3	9.7	9.7	1.9	-	6.6
בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	129.4	129.4	-	129.4	127.7	-	-	0.1	-	0.6
אספקת חשמל ומים	29.7	29.7	-	29.7	23.2	-	-	-	-	0.1
מסחר	139.3	126.3	11.6	138.8	115.5	11.6	11.6	4.0	0.1	5.7
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	6.4	3.9	2.4	6.4	3.1	2.4	0.1	0.7	-	0.8
תחבורה ואחסנה	58.6	49.7	4.0	58.6	43.5	4.0	0.1	(0.1)	(0.1)	1.2
מידע ותקשורת	2.9	2.9	-	2.9	1.1	0.0	-	-	-	-
שירותים פיננסיים	96.5	93.9	-	96.5	88.0	-	-	0.1	-	0.3
שירותים עסקיים אחרים	83.0	82.1	0.2	82.9	59.3	0.2	0.2	0.7	1.1	1.5
שירותים ציבוריים וקהילתיים	178.3	176.0	1.6	178.3	146.2	1.5	-	0.5	0.1	1.1
סך הכל מסחרי	1,199.5	1,149.6	30.2	1,194.9	955.7	29.9	10.6	5.8	2.1	19.7
אנשים פרטיים	6,273.7	6,071.2	64.5	6,273.8	4,282.1	64.5	39.3	16.0	5.5	56.8
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	7,473.2	7,220.8	94.7	7,468.7	5,237.8	94.4	49.9	21.8	7.6	76.5
בנקים בישראל	2,592.8	2,592.8	-	2,591.3	2,591.3	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל	1,241.3	1,241.3	-	621.5	620.6	-	-	-	-	-
סך הכל פעילות בישראל	11,307.3	11,054.9	94.7	10,681.5	8,449.7	94.4	49.9	21.8	7.6	76.5

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,449.7 מיליוני ש"ח, 625.3 מיליוני ש"ח, 0.4 מיליוני ש"ח ו- 2,231.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, פקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

מידע נוסף על סיכון אשראי

סיכון אשראי לאנשים ללא הלוואות לדיור

בשנים האחרונות ועד לפרוץ משבר הקורונה, הצריכה הפרטית הייתה במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים.

הבנק מעמיד אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים, חלקם במערכת החינוך. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על האשראי לאנשים פרטיים

פרוץ משבר הקורונה לווה ברמת אי וודאות כלכלית גבוהה. הבנק נקט במספר פעולות על מנת לגדר את סיכון האשראי, ביניהן ניתן למנות: עדכון הפרמטרים לסיווג חובות בעייתיים, התאמות במודל החיתום ובנהלי העבודה בתחום האשראי. כמו כן בוצעו הפרשות ברמה הקבוצתית והפרטנית בגישה שמרנית. בחודשים האחרונים מספר אינדיקטורים הצביעו על יציאה מהמשבר. נתוני הבנק מצביעים כי מתחילת השנה חל שיפור ביחס בין האשראי הבעייתי לאשראי התקין בבנק וכמעט כל הלקוחות להם בוצעה הקפאת תשלומי הלוואות בתקופת המשבר חזרו לשלם את ההלוואות כסדרן. לאור האמור לעיל הבנק חזר למדיניות החיתום טרם המשבר. עם זאת יש לקחת בחשבון כי במידה ויפרוץ גל קורונה נוסף הוא עלול לפגוע במגמת השיפור.

להלן התפלגות סיכון אשראי לאנשים פרטיים:

השינוי % באחוזים	31 בדצמבר 2020	השינוי % באחוזים	30 בספטמבר		
	במיליוני ש"ח		2020	2021	
7.9%	863.4	12.7%	826.5	931.2	יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
5.6%	3,418.7	8.3%	3,333.3	3,611.5	הלוואות אחרות
6.1%	4,282.1	9.2%	4,159.8	4,542.7	סך הכל סיכון אשראי מאזני
(0.1)%	815.4	0.2%	812.7	814.5	מסגרת עו"ש לא מנוצלת
2.0%-	942.4	(3.3)%	954.3	923.1	מסגרת כרטיסי אשראי לא מנוצלת
(6.8)%	233.9	(6.8)%	234.1	218.1	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
(1.8)%	1,991.7	(2.3)%	2,001.1	1,955.7	סך סיכון אשראי חוץ מאזני
3.6%	6,273.8	5.5%	6,160.9	6,498.4	סך הכל סיכון אשראי כולל
7.3%	3,957.6	8.1%	3,928.1	4,244.6	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכות יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים:

השינוי % באחוזים	31 בדצמבר 2020	השינוי % באחוזים	30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
(10.2)%	39.3	(9.9)%	39.2	35.3	סיכון אשראי פגום
(16.8)%	25.0	52.9%	13.6	20.8	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
6.4%	4,217.8	9.2%	4,107.0	4,486.6	סיכון אשראי לא בעייתי
6.1%	4,282.1	9.2%	4,159.8	4,542.7	סך כל סיכון אשראי
19.7%	6.6	51.9%	5.2	7.9	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר
(9.7)%	30.8	(10.3)%	31.0	27.8	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
	0.37%		0.41%	(0.05)%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי מסך האשראי (1)

על בסיס שנתי

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת סיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ל- 30.9.21.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית וזהירה המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, הן בתחום הנדל"ן בכלל והן בתחום האשראי בפרט, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים ותקנות ממשלתיות) וכיו"ב. מידתיות וזהירות אלה באות לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי והמכירות המוקדמות, וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

כמו כן, אימצה קבוצת הבנק מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הנדל"ן והבינוי ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה. בחינת בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינות בפרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה), סוג העסקה (תמ"א/מחיר משתכן/מחיר מטרחה וכד'). כמו כן נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלווה ואיתנותו. בהתייחס לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, מקיים הבנק דיון תקופתי בכל תיקי האשראי, ובוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ומצמצם חשיפות בהתאם. ככלל, בחינת הפרוייקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע.

הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש באמצעות כלים לחישוב תשואה. ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן על פי מאפייניו. יצויין כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחנת קבוצת הבנק, מדי רבעון, באופן סובייקטיבי את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי, ובמידת הצורך מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים, ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה ספציפית.

משבר הקורונה הביא לחוסר וודאות באשר להמשך הביקושים בתחום הנדל"ן המניב, כאשר קיימת שונות בין סוגי הנכסים המניבים. ככל שתהיה פגיעה בתחום זה, היא צפויה להשפיע בעיקר על נכסים ישנים שאינם באזורי ביקוש. הבנק בוחן באופן שוטף את מידת הפגיעה בנכסים מסוג זה.

החל מתחילת המשבר בוצעה בחינה מעמיקה של כלל הלקוחות בתיק האשראי בבנק, תוך ניתוח השפעה אפשרית על פעילותם, תוך התייחסות למימון קרקעות וליווי פרויקטים פעילים, ובחתיך לפי יעוד הקרקע או הפרויקט (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה), מתוך כוונה למפות ולהציף סיכונים אפשריים בתיק האשראי לנדל"ן. למועד הדיווח שוק הנדל"ן בארץ מצוי במגמת גידול והתפתחות מואצת בדגש על תחום המגורים, אך גם בתחום המשרדים והמסחר, מגמה זו, בשילוב עם מדיניות הבנק המידתית, הביאו לכך שלהערכת הבנק לא נרשמה השפעה מהותית על איכות התיק. להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2021	
במיליוני ש"ח			
			סיכון אשראי כולל(1)
201.8	248.0	123.8	נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
76.1	62.3	60.5	מזה: קרקע גולמית
125.7	185.7	63.3	נדל"ן בתהליכי בניה
18.3	-	53.3	נדל"ן שבנייתו הושלמה
254.0	248.4	270.9	אחר(2)
474.1	496.4	448.0	סך הכל

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 63.3 מיליוני ש"ח (31.7 מיליוני ש"ח מאזני ו-31.6 מיליוני ש"ח חוץ מאזני) (30.9.20 - 185.7 מיליוני ש"ח, 76.5 מיליון ש"ח ו-109.2 מיליון ש"ח, בהתאמה, 31.12.20 - 125.7 מיליוני ש"ח, 63.2 מיליוני ש"ח ו-62.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, כגון ובעיקר - פרויקטי תשתיות, אשראי לחברות נדל"ן מניב ולווים, ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסך סיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן ליום 30 בספטמבר 2021 עומד על 7.6%, בהשוואה ל-3.9% ליום 31 בדצמבר 2020.

שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל בענף הבינוי והנדל"ן ליום 30 בספטמבר 2021 עומד על 5.7%, בהשוואה ל-2.1% ליום 31 בדצמבר 2020.

חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

מדיניות הביטחונות מותאמת לסוג הלווה ולפעילות בתחום הנגזרים בהתאם לנוהל בנקאי תקין 330.

סיכון אשראי צד נגדי SA-CCR

במרס 2014, פרסמה וועדת באזל לפיקוח בנקאי (BCBS) הוראה בדבר "גישה סטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR". גישה זו היא חלק ממסמך "הוראת באזל 3 - השלמת הרפורמות לאחר המשבר" המוכרת גם כ"באזל 4". בספטמבר 2017, שלח בנק ישראל דרישה לביצוע סקר השפעה כמותית. הבנק ביצע את הסקר כנדרש. שיטת המדידה החדשה צפויה לשנות את אופן חישוב הקצאת ההון בגין סיכון אשראי הגלום במכשירים נגזרים. ההוראה נכנסה לתוקף באיחוד האירופאי בתאריך 28 ביוני 2021.

על פי טיוטת חוזר שפירסם בנק ישראל בפברואר 2021 נקבע שהיישום בישראל ייכנס לתוקף החל מתאריך ה-1 ביולי 2022. הבנק נערך לכניסת ההוראה לתוקף.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי הגישה הפיקוחית (CCR1) (במיליוני ש"ח)

RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	30 בספטמבר 2021
0.8	2.1	1.6	0.4	שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT)) (*)
0.8	2.1	1.6	0.4	סך הכל

RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	30 בספטמבר 2020
0.5	2.2	1.9	0.2	שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT)) (*)
0.5	2.2	1.9	0.2	סך הכל

RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	31 בדצמבר 2020
1.0	2.8	2.4	0.4	שיטת החשיפה הנוכחית
-	-	-	-	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT)) (*)
1.0	2.8	2.4	0.4	סך הכל

(*) לבגק אין חשיפה לעסקאות מימון ניירות ערך.

הקיטון בהשוואה ל-31.12.20 נובע בעיקר מקיטון בחשיפה מאזנית.

הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CCR2) (CVA) (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2021		
RWA	CRM לאחר EAD	
1.1	2.1	כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית
1.1	2.1	הסה"כ שמחשבים בגינם CVA
30 בספטמבר 2020		
RWA	CRM לאחר EAD	
1.4	2.2	כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית
1.4	2.2	הסה"כ שמחשבים בגינם CVA
31 בדצמבר 2020		
RWA	CRM לאחר EAD	
1.4	2.8	כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית
1.4	2.8	הסה"כ שמחשבים בגינם CVA

הקיטון בהשוואה ל-31.12.20 נובע בעיקר מקיטון בחשיפה מאזנית.

חלק 6: סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

סיכונים שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים שוק. להלן פירוט נכסי סיכון בגין רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)

30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020
במיליוני ש"ח		
מוצרים ישירים (outright products)		
2.5	3.0	2.9
4.1	2.0	2.6
6.6	5.0	5.5
סך הכל		

חלק 7 - סיכון נזילות

רקע

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים אשר בניגוד יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר גבוה ממחירי שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות משבר הקורונה הביאה בתגובה, למהלכי הפחתות ריבית לזמן קצר על ידי הבנקים המרכזיים ולנקיטה במגוון צעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשווקים. החל משלב זיהוי משבר הקורונה, שמר הבנק על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. יחס כיסוי הנזילות של הבנק לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021 עמד על 272% בהשוואה ל-241% בשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020. הגידול ביחס כיסוי הנזילות נובע בעיקר מגידול בנכסים נזילים באיכות גבוהה. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2021 היה יחס כיסוי הנזילות גבוה מעל המגבלה הרגולטורית.

יחס מימון יציב נטו - NSFR

בחודש יוני 2021 פרסם בנק ישראל את הוראה 222 "יחס מימון יציב נטו - NSFR" המאמצת את המלצות באזל III אשר תיכנס לתוקף ביום 31 לדצמבר 2021. מטרת יחס המימון היציב נטו היא לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך. היחס דורש מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות ומגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. הבנק נערך ליישום ההוראה בהתאם להנחיות בנק ישראל. למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראו ביאור 9 לדוחות הכספיים.

להלן פירוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע (LQR):

לשלושת החודשים שנתיים		
ביום 30 בספטמבר 2021		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,619.4		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) תזרימי מזומנים יוצאים
517.3	7,936.7	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
221.0	4,410.0	מזה: פיקדונות יציבים
271.3	2,682.7	פיקדונות פחות יציבים
25.0	844.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
589.7	1,027.7	מימון סיטונאי בלתי מובטח
589.7	1,027.7	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
94.4	1,823.6	דרישות נזילות נוספות
94.4	1,823.6	קווי אשראי ונזילות
27.0	313.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,228.4		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
603.1	711.5	תזרימי מזומנים נכנסים
29.0	141.0	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
632.1	852.5	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
		סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
1,619.4		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
596.3		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
272%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של מחצעים פשוטים של 73 תצפיות יומיות.

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,189.7		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
462.1	7,295.8	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
189.0	3,783.0	מזה: פיקדונות יציבים
239.1	2,371.8	פיקדונות פחות יציבים
34.0	1,142.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
		מימון סיטונאי בלתי מובטח
634.5	1,043.5	
634.5	1,043.5	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
		דרישות נזילות נוספות
95.7	1,853.9	
95.7	1,853.9	קווי אשראי ונזילות
30.0	368.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,222.3		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
566.9	664.9	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
26.0	125.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
592.9	789.9	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
1,189.7		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
629.4		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
192%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 75 תצפיות יומיות.

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2020		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,287.3		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) תזרימי מזומנים יוצאים
480.5	7,572.7	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
194.0	3,882.0	מזה: פיקדונות יציבים
249.5	2,467.7	פיקדונות פחות יציבים
37.0	1,223.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
607.4	1,020.4	מימון סיטונאי בלתי מובטח
607.4	1,020.4	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
97.5	1,880.2	דרישות נזילות נוספות
97.5	1,880.2	קווי אשראי ונזילות
30.1	369.7	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,215.5		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
634.8	734.8	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
23.0	115.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
657.8	849.8	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
1,287.3		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
557.7		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
241%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 75 תצפיות יומיות.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר *2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	ממוצע לרבעון הדוח * הדוח	יתרה לתאריך הדוח	
1,304.3	1,448.2	1,637.4	1,433.0	נכסי רמה 1
				נכסי רמה 2
1,304.3	1,448.2	1,637.4	1,433.0	סך הכל HQLA

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

דורון סגל
מנהל סיכונים ראשי

גבריאל טייטל
מנהל כללי

אילן גיבון
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 18 בנובמבר 2021